

1. UVOD

Posljednjih nekoliko godina maloljetnička delinkvencija predstavlja značajan društveni problem koji doživljava svoju ekspanziju u svim savremenim državama, pa tako i u Republici Srpskoj. Tako su sve češće zastupljene informacije u pisanim i elektronskim medijima o brojnim krivičnim djelima čiji su izvršiocu upravo maloljetna lica.

U periodu građanskog rata na našim prostorima, kao i poslije njega, zbog borbe za opstankom i preživljavanjem, došlo je do znatne erozije tradicionalnih normi morala i sistema vrijednosti, što se u najgorem obliku odrazilo na mlade ljude na ovom području. U mnogim zemljama je zabilježen trend rasta nasilničkog kriminaliteta maloljetnika, a na prostorima naše države zadnjih godina je i poseban problem vršnjačkog nasilja, kako u srednjim školama tako i u osnovnim.

Pojam delinkventa ima nekoliko definicija ali najprikladnija od njih podrazumijeva mlađe lica, maloljetnika ili mlađeg punoljetnika, čiji ukupni stil života i ponašanje izražavaju jasne antisocijalne dimenzije, sa ispoljenom sklonošću za vršenje krivičnih djela i prekršaja.

Pravni položaj maloljetnih delinkvenata se razlikuje od pravnog statusa punoljetnih izvršilaca krivičnih djela i prekršaja, i ogleda se u blažem kažnjavanju i izricanju posebnih sankcija.

Osnovni izvor maloljetničkog krivičnog prava u Republici Srpskoj koji ima primat u primjeni prema maloljetnim učiniocima krivičnih djela je Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku koji je donesen u februaru 2010. godine, a noveliran je krajem 2013. godine (izmjene i dopune ovog Zakona su objavljene u Službenom glasniku Republike Srpske, broj 61/2013).

Maloljetni učinioци krivičnih djela i prekršaja su specifična kategorija učinilaca ovih kaznenih delikata, koja se po svojim biološkim i biopsihičkim osobinama znatno razlikuju od punoljetnih lica, pa se suzbijanje činjenja krivičnih djela i prekršaja ne može postići istim sankcijama i mjerama, kao ni po istom postupku koji se koriste kod punoljetnih lica. S obzirom na stepen njihovog biološkog i psihičkog razvoja, maloljetnici nisu potpuno sposobni da shvate realni i društveni značaj svog djela, kao ni da pravilno prosuđuju i upravljaju svojim postupcima, jer njihovi kazneni delikti, po pravilu, nisu rezultat zrelog razmišljanja i čvrste volje za izvršenje radnje krivičnog djela, odnosno prekršaja. Osim toga, snižena im je emotivna zrelost, povišena sugestibilnost i nizak prag tolerancije na frustracije. Zbog toga se njihova uračunljivost i vinost manifestuju u posebnoj formi, drugačijoj od uračunljivosti i vinosti odraslih lica.

Maloljetnički zatvor

Ako se problem posmatra sa druge strane, uzrok maloljetničke delinkvencije je najčešće vaspitna zapuštenost maloljetnika, odnosno nedovoljna briga roditelja, odnosno staratelja o njihovom ponašanju.

U ovom radu će biti detaljno opisan način i uslovi izricanja i izvršenja krivičnih sankcija koje su predviđene za maloljetne učinioce krivičnih djela, a centralni dio će biti posvećen kazni maloljetničkog zatvora. S obzirom na to, da je glavni cilj vaspitanje i prevaspitanje maloljetnih učinioaca krivičnih djela, kroz ovaj rad će biti predstavljena sadašnja zakonska rješenja, s ciljem da se analizira njihova efektivnost, posebno u poređenju sa zakonskim rješenjima drugih zemalja koje kaznu maloljetničkog zatvora mijenjaju drugim vidovima zatvorskog tretmana i ograničenjima slobode kretanja maloljetnika. Kako se nameće pitanje djelotvornosti, takođe se nameće i pitanje humanosti sistema krivičnih sankcija prema maloljetnicima.